

TEST ZAINTERESOWAŃ I SKŁONNOŚCI /KLIMOWA/

Przypuszczamy, że jesteś w stanie wykonać każdą pracę czy czynność propozycji przedstawionych poniżej. Jeśli jednak mógłbyś wybrać tylko jedną odpowiedź z dwóch możliwych, to jaki rodzaj działalności bardziej Ci odpowiada?

Metoda ta przeznaczona jest do wyboru różnych typów zawodów z odpowiadającą klasyfikacją typów zawodowych zgodnie z kwestionariuszem diagnostycznym E. A. Klimowa.

Instrukcja:

Poniżej przedstawiono 20 par twierdzeń, oznaczonych jako a i b, zawierających w krótkiej formie różnorodne rodzaje działalności. Przeczytaj uważnie oba twierdzenia. Zaznacz numery tych czynności, które chętniej byś wykonywał, gdyby zaistniała taka konieczność. W końcowej fazie testu otrzymacie podsumowanie. Największa liczba oznacza Twój typ zawodowy z 5 wymienionych niżej.

Życzymy powodzenia!

1a Zajmować się zwierzętami	1b Obsługiwać maszyny
2a Pomagać ludziom chorym, troszczyć się o nich	2b Sporządzać zestawienia, tablice, schematy, programy komputerowe
3a Organizować zaopatrzenie w książki, plakaty, czasopisma	3b Obserwować przyrodę, rozwój roślin
4a Zajmować się obróbką różnych materiałów (drewno tkanina, metal, masy plastyczne).	4b Reklamować towary
5a Mieć do czynienia z książką popularno – naukową, artykułem.	5b Mieć do czynienia z wydawnictwami artystycznymi (albo muzyką, koncertem)
6a Hodować zwierzęta	6b Pomagać kolegom w wypełnianiu różnorodnych zadań (np. szkolnych, sportowych itp.)
7a Rysować, przerysowywać rysunki, obrazy.	7b Obsługiwać dźwigi, traktory, lokomotywy i inne pojazdy
8a Udzielać ludziom informacji (np. w biurze informacji, oprowadzać wycieczki).	8b Urządzać wystawy i ekspozycje albo organizować koncerty, przedstawienia.
9a Naprawiać różnorodne rzeczy (ubrania, sprzęt zmechanizowany) remontować mieszkanie.	9b Wyszukiwać i poprawiać błędy w tekstach, tablicach, rysunkach
10a Leczyć zwierzęta	10b Robić obliczenia, rachunki

11a Hodować nowe odmiany roślin	11b Konstruować, projektować nowe rodzaje wyrobów (maszyny, odzież, domy itp.)
12a Rozwiązywać konflikty, zapobiegać kłótniom, wyjaśniać	12b Znać się na rysunku technicznym, schematach, tablicach (sprawdzać korygować je)
13a Uczestniczyć w pracach kółka artystycznego.	13b Obserwować pod mikroskopem, śledzić rozwój mikroorganizmów
14a Naprawiać urządzenia i aparaturę medyczną.	14b Nieść pomoc ludziom poszkodowanym w wypadkach (rannym, potłuczonym itp.)
15a Robić dokładnie opisy – sprawozdania o zjawiskach, zdarzeniach, pomiarach	15b W sposób artystyczny opisywać, odzwierciedlać zdarzenia (obserwowane lub wymyślone)
16a Wykonywać analizy laboratoryjne w szpitalach.	16b Przyjmować, leczyć chorych, rozmawiać z nimi
17a Malować albo ozdabiać ściany pomieszczenia albo powierzchnie wyrobów.	17b Wykonywać montaż maszyn i urządzeń (samochodów, samolotów)
18a Organizować wycieczki do teatru, muzeum, rajdy turystyczne itp	18b Grać na scenie, uczestniczyć w koncertach
19a Wytwarzać wg rysunków detale, wyroby (maszyn, odzieży), budować domy	19b Zajmować się kreśleniem, kopiowaniem rysunków i map
20a Walczyć ze szkodnikami i chorobami lasów i sadów	20b Obsługiwać teleksy, dalekopisy, pisać na maszynie

**Arkusz odpowiedzi do karty samooceny skłonności
(wg Klimowa)**

P	T	C	Z	A
1a	1b	2a	2b	3a
3b	4a	4b	5a	5b
6a	-	6b	-	7a
-	7b	8a	-	8b
-	9a	-	9b	-
10a	-	-	10b	-
11a	11b	12a	12b	13a
13b	14a	14b	15a	15b
16a	-	16b	-	17a
-	17b	18a	-	18b
-	19a	-	19b	-
20a	-	-	20b	-

R-----

ARKUSZ ODPOWIEDZI

Klimow podzielił zainteresowania na pięć rodzajów:

P- przyroda

T- technika

C- człowiek

Z- system znaków

A- obraz artystyczny

O skłonnościach w kierunku konkretnych zainteresowań świadczy przynajmniej sześć zakreślonych wyborów /i więcej/.

Grupa zawodów:

człowiek – przyroda P

W grupie tej głównym, wiodącym przedmiotem pracy jest żywa przyroda a także procesy biologiczne i mikrobiologiczne.

Można więc wyróżnić:

- zawody, w których przedmiotem pracy są organizmy roślinne – ogrodnik, botanik, zielarz
- zawody, w których przedmiotem pracy są organizmy zwierzęce – hodowla zwierząt, pszczelarz, lekarz weterynarii
- zawody, w których przedmiotem pracy są organizmy zwierzęce i rośliny – agronom, rolnik, leśnik
- zawody, w których przedmiotem pracy są mikroorganizmy – mikrobiolog, biolog molekularny.

W grupie tej występują następujące czynności zawodowe:

1. Obserwacja przyrody
2. Badania biologiczno – zoologiczne

3. Ochrona środowiska / roślin, zwierząt, gleby, wody i powietrza/
4. Uprawa i pielęgnacja roślin
5. Hodowla i pielęgnacja zwierząt
6. Leczenie zwierząt i profilaktyka
7. Hodowla i połów ryb.

Zawody przyrodnicze stawiają kandydatom specjalne wymagania. Kandydaci do zawodów w tej grupie powinni posiadać solidną wiedzę przyrodniczą oraz zdolność operatywnego myślenia niezbędnego dla realizacji zadań przy znacznej zmienności celów i warunków pracy.

Organizmy są złożone, zmienne i niestandardowe.

Rośliny, zwierzęta i mikroorganizmy żyją, rosną, ale również chorują i giną.

Wyniki pracy często więc zależą od umiejętności przewidywania i oceniania bardzo zmiennych warunków naturalnych.

Rezultaty pracy widoczne są dopiero po dłuższym okresie czasu.

Od pracownika wymagać się będzie inicjatywy, samodzielności, troskliwości, cierpliwości, dalekowzroczności.

Przy wyborze tych zawodów należy zwrócić uwagę na stosunek do przyrody jako miejsca wypoczynku, rozrywki, ale i jako miejsca przyszłej pracy.

Kandydaci powinni lubić zwierzęta i rośliny, troszczyć się o nie.

Obcowanie z przyrodą powinno im sprawiać przyjemność, a szczególnie środowisko wiejskie powinno być im znane.

Praca w wielu zawodach przyrodniczych odbywa się na powietrzu, w zmiennych warunkach atmosferycznych. Czas pracy zwykle bywa nieokreślony, w pewnych okresach następuje nasilenie pracy, np. żniwa.

Dlatego też od kandydatów do wielu zawodów z tej grupy wymagany jest ogólny dobry stan zdrowia, dobra wytrzymałość fizyczna i dobra sprawność ruchowa. W związku z rozwojem techniki praca w zawodach człowiek – przyroda staje się coraz łatwiejsza. Ciężką pracę fizyczną zastępują maszyny.

W jaki sposób mogą przejawiać się zainteresowania przyrodnicze?

1. Czyta książki i czasopisma związane z tematyką przyrodniczą.
2. Ogląda filmy i programy przyrodnicze.
3. Opiekuje się zwierzętami domowymi.
4. Pracuje chętnie na działce, w ogrodzie, w polu.
5. Pielęguje rośliny doniczkowe.
6. Lubi uczyć się przedmiotów przyrodniczych.
7. Uczestniczy w kółku biologicznym.
8. Prowadzi doświadczenia przyrodnicze.
9. Nie niszczy przyrody lecz ją chroni.
10. Obserwuje przyrodę i lubi na jej łonie przebywać.

człowiek – technika T

W tej grupie znajdują się zawody, w których głównym wiodącym przedmiotem pracy są:

- a) obiekty techniczne (narzędzia, aparaty, maszyny, urządzenia), które człowiek wytwarza lub obsługuje
- b) systemy techniczne, które doskonalą myśl techniczną
- c) materiały i surowce, którymi człowiek pracując umysłowo lub fizycznie przeprowadza różne operacje. Wszystko to służy do wytwarzania różnych dóbr materialnych.

Grupa człowiek – technika składa się z największej liczby zawodów. Można w niej wyodrębnić zawody:

- związane z wydobywaniem i przetwarzaniem surowców, np.: górnik, wiertacz, geolog, odlewnik, formierz
- związane z produkcją i obróbką metalu, montażem maszyn i przyrządów, np.: tokarz, ślusarz narzędziowy, szlifierz
- związane z obróbką i wykorzystaniem niemetalowych materiałów przemysłowych, np.: tokarz, stolarz, szwaczka, krawiec
- związane z remontem, naprawą, obsługą maszyn technologicznych, urządzeń, środków transportu, np.: mechanik urządzeń przemysłowych, sterowniczy procesów chemicznych, operator procesów w przemyśle
- związane z montażem budowli, remontem budynków, np.: zbrojarz – betoniarz, spawacz, technik budowlany, hydraulik, murarz

- związane z montażem przyrządów, aparatur i urządzeń elektrycznych i elektronicznych, np.: monter aparatury radiowo – telewizyjnej, elektronik, monter układów elektronowych i automatyki przemysłowej
- związane z remontem, nastawianiem, obsługą przyrządów, aparatów i urządzeń elektrycznych i elektronicznych, np.: elektromechanik, technik elektryk, optyk elektronik
- związane z zastosowaniem podnośników, transporterów, samochodów i innych pojazdów, np.: kierowca, doker, pilot, maszynista itd.
- związane z przetwórstwem produktów rolnych, np.: kucharz, piekarz, technolog przetwórstwa mleczarskiego itd.

W grupie tej można wymienić następujące czynności zawodowe:

1. Obróbka różnych surowców (wydobywanie, wytapianie, formowanie).
2. Obróbka materiałów – cięcie, szycie, klejenie, toczenie, frezowanie, piłowanie, spawanie, lakierowanie itd.
3. Montaż różnych elementów.
4. Demontaż, naprawa, reperacja, konserwacja.
5. Obsługa różnych maszyn, urządzeń, przyrządów, aparatów.
6. Projektowanie, konstruowanie.
7. Transport.
8. Wykonywanie rysunków technicznych i posługiwanie się nimi.

W grupie „człowiek – technika” znajduje się dużo zawodów, które można zdobyć kształtując się w zasadniczych szkołach zawodowych.

Absolwenci tych szkół mają jednak szanse podnoszenia swoich kwalifikacji i zdobycia tytułu technika a w dalszym kształceniu, tytuł inżyniera.

Zawody techniczne stawiają kandydatom specjale wymagania psycho-fizyczne.

Istotne znaczenie dla regulacji procesów produkcyjnych, dla określania i skutecznego usuwania usterek mają wrażenia wzrokowe, słuchowe, wibracyjne i mięśniowo – stawowe. Dlatego kandydaci do tych zawodów powinni cechować się dobrym wzrokiem, słuchem, sprawnością manualną, dobrą koordynacją wzrokowo – ruchową. Ważna jest również dokładność, dobra spostrzegawczość, podzielność uwagi, wyobraźnia przestrzenna. Robotnicy przecież często w myślach operują obrazami, wyobrażeniami, planują działania,

określają racjonalne sposoby wykonywania operacji, korzystają z rysunków technicznych i schematów.

Praca w wielu zawodach technicznych przebiega w trudnych, niecodziennych warunkach np.: pod ziemią, na wysokości, w wysokiej temperaturze, przy dużym hałasie czy zapyleniu. Dlatego też od kandydatów do bardzo wielu zawodów z tej grupy wymagany jest ogólny dobry stan zdrowia, dobra wytrzymałość fizyczna i psychiczna.

W świetle techniki istnieją szczególnie szerokie możliwości dla nowatorstwa, pomysłów, twórczości technicznej. Wskazane byłoby by kandydaci do tych zawodów interesowali się stroną techniczną różnych mechanizmów, lubili majsterkować, konstruować, naprawiać czy uruchamiać różne mechanizmy, a więc mieli zamiłowania techniczne.

Techniką rządzą prawa fizyki, Na podbudowie fizyki oparte są przedmioty zawodowe. Kandydaci do tych zawodów, szczególnie na poziomie kształcenia w technikach powinni przejawiać uzdolnienia do fizyki a także matematyki.

W związku z rozwojem techniki istnieje bardzo duże zapotrzebowanie na fachowców z grupy: „człowiek - technika”.

Na zakończenie zobaczymy filmy ukazujące pracę ludzi w zawodach: frezer, sterowniczy procesów chemicznych, piekarz i elektromonter (do wyboru 2 filmy).

Uwaga! Zachęcić młodzież do zwrócenia uwagi na warunki pracy, czynności zawodowe i wskazania psychofizyczne potrzebne dla danych zawodów.

W jaki sposób mogą przejawiać się zainteresowania grupą zawodów „człowiek - technika”.

1. Czyta czasopisma i książki o tematyce technicznej.
2. Zwiedza wystawy techniczne, interesuje się nowościami technicznymi.
3. Naprawia różne domowe urządzenia techniczne.
4. Lubi majsterkować, konstruować.
5. Bierze udział w kołach zainteresowań o profilu technicznym, np.: koło młodych techników, koło modelarskie.
6. Orientuje się w różnych schematach technicznych.
7. Chętnie bierze udział w lekcjach praca technika.
8. Sam wymyśla różne udoskonalenia techniczne.
9. Interesuje się budową i działaniem różnych mechanizmów technicznych.

człowiek – człowiek C

W grupie tej znajdują się zawody, w których przedmiotem/ obiektem pracy są ludzie. Główna treść pracy sprowadza się do wzajemnego oddziaływania na siebie ludzi. Ważną częścią tego oddziaływania są wzajemne stosunki. Jeżeli nie układają się one prawidłowo, nie można mówić o sukcesie w pracy.

Aby praca w zawodach tego typu przebiegała pomyślnie, trzeba nauczyć się nawiązywać i podtrzymywać kontakty z ludźmi, rozumieć ludzi, służyć im radą i pomocą.

W grupie tej znajdują się zawody:

- związane z nauczaniem i wychowaniem – nauczyciel, wychowawca w domu dziecka, opiekunka dziecięca
- związane z usługami i handlem – sprzedawca, kelner, fryzjer, kosmetyczka, fotograf
- związane z opieką medyczną – lekarz, pielęgniarka, położna, higienistka szkolna, fizjoterapeuta
- związane z usługami informacyjnymi – pracownicy punktów informacyjnych, technik obsługi turystycznej, dziennikarz, spiker telewizyjny
- związane z udzielaniem porad – psycholog, prawnik, pracownik socjalny, socjolog

Podstawowe czynności zawodowe:

1. Pielęgnowanie dzieci i chorych
2. Nauczanie i wychowanie
3. Opieka medyczna, pedagogiczna i psychologiczna
4. Leczenie i rehabilitacja
5. Terapia, instruowanie, przekonywanie
6. Badania socjologiczne, pedagogiczne i psychologiczne
7. Poradnictwo prawne, wychowawcze i pedagogiczne
8. Przekazywanie informacji
9. Obsługa klientów, interesantów.

Do pracy w zawodach „człowiek - człowiek” trzeba mieć specjalne predyspozycje, gdyż w pracy jest wiele sytuacji trudnych, nerwowych, niespodziewanych. Kandydatów powinna cechować:

- wysoka kultura osobista
- pogodne usposobienie
- duża wytrzymałość psychiczna
- życzliwy stosunek do ludzi
- łatwość nawiązywania kontaktów

W zawodach tych niezbędny jest swoisty talent – umiejętność bycia taktownym, cierpliwym, opanowanym, łagodnym, wyrozumiałym, ale także odważnym, zaradnym, wytrwałym i ofiarnym.

W wielu zawodach tej grupy ważna jest umiejętność wypowiadania swoistych myśli ustnie lub pisemnie. Dlatego kandydaci powinni odznaczać się uzdolnieniami do przedmiotów humanistycznych. Kandydaci do tych zawodów powinni interesować się zagadnieniami związanymi ze współżyciem między ludźmi. W centrum ich zainteresowań powinien być człowiek, jego potrzeby i problemy.

W grupie „człowiek - człowiek” znajduje się dużo zawodów, które wymagają od kandydatów długich lat nauki tzn. ukończenia studiów wyższych. Praca z ludźmi nie jest łatwa. W większości zawody wymagają więc od kandydatów prawie podwójnego wykształcenia.

Z jednej strony trzeba posiadać wiele wiedzy i umiejętności w zakresie psychologii, socjologii, aby stosunki międzyludzkie ułożyć pomyślnie.

Ważne są na przykład, takie umiejętności jak:

- umiejętność spostrzegania i rozumienia innych ludzi
- umiejętność komunikowania się, wyrażania myśli, uczuć
- umiejętność rozwiązywania problemów i konfliktów
- umiejętność uczenia się na podstawie osobistych doświadczeń.

Z drugiej strony – zawody te wymagają od ludzi także przygotowania specjalistycznego z innej dziedziny wiedzy, np.: nauczyciel – historii, psycholog – kliniczny, dziennikarz - sportowy itd.

Podstawowym narzędziem oddziaływania człowieka we wzajemnych kontaktach jest słowo. Ważna jest więc prawidłowa wymowa i dobry słuch. Wszystkie wady słuchu i wymowy są bezwzględnie przeciwwskazaniami do zawodów z grupy „człowiek - człowiek”.

W jaki sposób mogą przejawiać się zainteresowania grupą zawodów „człowiek - człowiek”:

1. Lubi zajmować się pielęgnacją ludzi chorych lub małych dzieci.
2. Interesuje się psychologią, pedagogiką lub socjologią.
3. Umie organizować zajęcia młodszym kolegom jak i rówieśnikom.
4. Chętnie pomaga wszystkim, którzy mają różne kłopoty i problemy.
5. Potrafi nawiązywać szybkie znajomości i utrzymuje pozytywne stosunki z rówieśnikami.
6. Potrafi bronić racji w sposób stanowczy ale kulturalny.
7. Bierze aktywny udział w harcerstwie lub innych organizacjach szkolnych.
8. Chętnie uczy się języka polskiego, biologii, historii, wychowania

człowiek – systemy znaków Z

W tej grupie zawodów głównym wiodącym przedmiotem pracy są: znaki umowne, cyfry, kody, języki naturalne i sztuczne.

Współczesny człowiek obraca się w świecie znaków i systemów znaków

- teksty, szkice, schematy, nuty, mapy, tablice, wzory, znaki drogowe, wykresy, cyfry itd.

W grupie „człowiek – systemy znaków” znajdują się zawody związane z formułowaniem dokumentów, biurowością, analizą tekstów lub ich przekształcaniem, przekodowaniem np.: tłumacz, archiwista, maszynistka, telegrafistka, stenograf.

- zawody, w których przedmiotem pracy są liczby, stosunki ilościowe np.: operator maszyn liczących, księgowy, kasjer, programista, statystyk itd.
- zawody związane z obróbką informacji w postaci systemów znaków umownych i schematycznych obrazów, np.: kreślarz, składacz ręczny, architekt, informatyk, kartograf.

Podstawowe czynności zawodowe:

1. Zbieranie, porządkowanie, przetwarzanie i przekazywanie informacji.
2. Obliczenia finansowe i statystyczne.
3. Prowadzenie korespondencji.
4. Pisanie na maszynie.
5. Formułowanie i tłumaczenie dokumentów i tekstów.
6. Sporządzanie wykazów np.: tablic, planów.
7. Kodowanie i programowanie informacji.
8. Prowadzenie ewidencji materiałów, surowców, wyrobów, dokumentów i ludzi.
9. Obsługiwanie maszyn księgujących, fakturujących, programujących, obrachunkowych.

Zawody z tej grupy „człowiek – systemy znaków” stawiają kandydatom także specjalne wymagania psychofizyczne.

Znak jest obiektem widocznym, który jest symbolem jednego obiektu (przedmiotu, zjawiska, procesu). Abstrahujemy tutaj od właściwości fizycznych, chemicznych i mechanicznych cech przedmiotu i myślimy co dany znak zastępuje. Kandydaci powinni posiadać umiejętność operowania takimi wyobrażeniami. Praca ze znakami pociąga za sobą konieczność kontroli, sprawdzania, przetwarzania danych, jak również konieczność wymyślenia nowych znaków. Dlatego potrzebna jest dobra pamięć wzrokowa, spostrzegawczość i koncentracja uwagi, gdyż łatwo o pomyłki. W pracy tej ważna jest dokładność, systematyczność. Ze względu na posługiwanie się maszynami do pisania, liczenia czy fakturowania, kandydaci powinni posiadać sprawne ręce. W wielu zawodach w tej grupie potrzebne są uzdolnienia matematyczne, jak np: w zawodach – tłumacz, stenotypista czy planista. W grupie zawodów „człowiek – system znaków” dominują zawody tzw. ekonomiczne. Fachowcy z tej grupy znajdują zatrudnienie we wszystkich sektorach gospodarki narodowej.

W jaki sposób mogą przejawiać się zainteresowania grupą zawodów „człowiek – system znaków”

1. Lubi wykonywać różne obliczenia matematyczne.
2. Uczęszcza na kółka matematyczne.
3. Lubi zajęcia związane z wykonywaniem tablic, wykresów, ze sporządzaniem różnych schematów.

4. Układa programy komputerowe i obsługuje komputery.
5. Zajmuje się tłumaczeniem tekstów na różne języki.
6. Lubi uczyć się języków obcych.
7. Prowadzi dokładne opisy różnych wydarzeń, porządkuje informacje.
8. Lubi pisać na maszynie.

człowiek – obraz artystyczny A

Wyraz artysta w potocznym języku ma bardzo szerokie znaczenie. Słowem tym bowiem określa się wszystkich ludzi, którzy zajmują się działalnością artystyczną, tworzą dzieła i wartości artystyczne.

Bardzo ogólnie można podzielić artystów na dwie grupy.

Pierwsza grupa – to ludzie, którzy pozostawili po sobie trwały dorobek materialny.

Właśnie malarzy, rzeźbiarzy, architektów, pisarzy uważa się za twórców dzieł artystycznych.

Druga grupa to ci, którzy wzruszają nas i imponują wartościami artystycznymi przede wszystkim w okresie swego życia, a po których często zostają jedynie wspomnienia ich talentu. Artystów tych często nazywamy odtwórcami. Dzięki wspaniałemu talentowi właśnie tych artystów dopiero dzieła twórców nabierają pełnego blasku.

W grupie zawodów „człowiek – obraz artystyczny” można wyodrębnić:

- zawody związane z wykonywaniem wyrobów użytkowych o charakterze artystycznym: hafciarka, pamiątkarz, ślusarz artystyczny, zdobnik szkła, stolarz mebli artystycznych, grawer
- zawody związane z działalnością muzyczną: muzyk, kompozytor, dyrygent
- zawody związane z działalnością plastyczną: plastyk, rzeźbiarz, technik wystawiennictwa, grafik, modelarz odzieży
- zawody związane z działalnością aktorsko – sceniczną: śpiewak, tancerz
- zawody związane z organizacją programów artystycznych: reżyser, scenograf, operator dźwięku

Podstawowe czynności zawodowe:

1. Tworzenie dzieł artystycznych.
2. Odtwarzanie i przetwarzanie dzieł artystycznych.
3. Przygotowanie programów i imprez artystycznych.
4. Prezentacja i popularyzacja dorobku artystycznego.
5. Wykonywanie przedmiotów użytkowych o charakterze artystycznym.
6. Konserwacja wyrobów i dzieł artystycznych.

Zajmowanie się twórczością artystyczną wynika z wewnętrznej potrzeby człowieka, z jego specyficznej wrażliwości i wyobraźni artystycznej. Zawody z grupy „człowiek – obraz artystyczny” stawiają kandydatom szczególne wymagania.

Różne są rodzaje zawodów artystycznych, różny też charakter i warunki pracy. Inny jest sposób codziennej pracy aktora, inny muzyka, jeszcze inny plastyka czy tancerza. Mimo wyraźnych różnic w sposobach wykonywania pracy zawodowej, istnieją cechy, które są wspólne dla wszystkich dyscyplin artystycznych. Tym wspólnym elementem łączącym różne zawody artystyczne są przede wszystkim uzdolnienia artystyczne, które rozwijane i kształtowane bywają często już od wczesnego wieku dziecięcego. Zawody artystyczne wymagają od człowieka dużej dyscypliny wewnętrznej. Na osiągnięcie przez artystę sukcesu składa się nie tylko talent, ale także setki i tysiące godzin systematycznych ćwiczeń i nieustanna praca nad sobą. Potrzebna jest więc duża dyscyplina i umiejętność organizacji własnej pracy nawet w czasie wolnym. W wielu zawodach artystycznych potrzebna jest wyjątkowa sprawność i odporność fizyczna i psychiczna. Zdolność opanowania nerwowego i koncentracji psychicznej szczególnie jest potrzebna w zawodach, w których artysta ma bezpośredni kontakt z publicznością, życie zawodowe artysty to sukcesy i porażki, to podziw i krytyka, to praca w nieokreślonych godzinach, wyczerpująca fizycznie i psychicznie. Tylko najzdolniejsi, najpracowitsi i najwytrwalsi przechodzą do historii kultury i sztuki.

W jaki sposób mogą przejawiać się zainteresowania grup zawodów „człowiek – obraz artystyczny”

1. Aktywnie uczestniczy w kołach zainteresowań o charakterze artystycznym.
2. Opisuje w sposób artystyczny własne spostrzeżenia, wydarzenia.

3. Lubi uczyć się języka polskiego, muzyki, plastyki.
4. W czasie wolnym zajmuje się działalnością artystyczną.
5. Lubi chodzić do teatru, na wystawy lub inne imprezy artystyczne.
6. Bierze aktywny udział w występach artystycznych organizowanych w szkole.

Zajmuje się dekoracją klasy lub organizacją imprez artystycznych.